

درس نهم

*** دانش زبانی

فضا سازی در سخن : گاهی با افزودن کلمه هایی که زمان ، مکان ، موقعیت یا چگونگی فضا را بیان می کند نوشته را گویاتر و گیراتر می کنیم .

مثال : من آمدم —هن از شیراز تا اصفهان را با اتوبوس آمدم

فضا سازی در سخن

بیشتر بدانیم

یکی از کلمه هایی که مکان ، زمان ، موقعیت یا چگونگی فعل را نشان می دهد ، قید می باشد . قید با کمک یکی از حروف اضافه به جمله اضافه می شود یا به تنهایی .

قید : کلماتی هستند که یکی از ویژگی های فعل را از نظر مکان ، زمان ، تاسف ، تاکید ، حالت و ... بیان می کند.

قید با کمک یکی از حروف اضافه به جمله اضافه می شود یا به تنهایی .

نکته : اگر قید در جمله نباشد به معنی و مفهوم جمله خللی وارد نمی شود .

انواع قید

(۱) **قید زمان** ← دیشب باران می بارید . —جا پرسش کی ، چه وقت ، به دست می آید .
قید زمان

نکته : مهم ترین قیدهای زمان عبارتند از هرگز / هیچ گاه / دیروز / امروز / سحرگاه / امشب / اکنون / آن / هنوز / پارسال / امسال / عصر / ظهر / صبح / به ندرت / زود / دیر / پس از این / همیشه / همواره و ...

(۲) **قید مکان** ← سارا از خانه آمد . —جا پرسش کجا به دست می آید .
قید مکان

نکته : مهم ترین قیدهای مکان عبارتند از بالا / پایین / آنجا / اینجا / دور / نزدیک / هرجا / کنار / همه جا / هیچ جا / خارج / داخل / زیر / رو / پیش / عقب / جلو / مغرب / مشرق و ...

(۳) **قید حالت** ← زهرا خندان آمد . ← برای مشخص کردن قید از پرسش چگونه یا چطور استفاده می کنیم
قید حالت

نکته : مهم ترین قیدهای حالت عبارتند از نفس زنان / دوان دوان / آهسته / تند / بد / خوب / افتان / خیزان / پنهان / لرزان / شیون کنان / آشکار / خندان / نشسته / گریان / نالان / ناراحت / شاد / نعره زنان / خنده کنان / دست به عصا و ... می باشد .

۴) قید مقدار ← فاطمه خیلی با ادب است. ← برای مشخص کردن قید از پرسش چقدر استفاده می کنیم.
قید مقدار

! نکته: مهم ترین قیدهای مقدار عبارتند از زیاد / کم / هزاران / بیشتر / تا حدودی / کمتر / قدری /
تماماً / تاحدی / فراوان / اندک / خیلی و ... می باشد.

۵) قید کیفیت (چگونگی) ← پروانه خوب آمد.
قید کیفیت

! نکته: مهم ترین قیدهای کیفیت عبارتند از آهسته / خوب / بد / زشت / راست / کج / درست / پاورچین /
پاورچین / یواش / لرزان / آسان / به تندی / ناقص / کامل / شدید و ... می باشد.

۶) قید آرزو (تمنا) ← کاش درس را خوانده بودم.
قید آرزو

! نکته: مهم ترین قیدهای آرزو عبارتند از کاش / کاشکی / لطفاً / انشاء الله / ای کاش / امیدوارم / الهی /
آرزومندم و...

۷) قید شک و تردید ← شاید پروین به مسافرت رفته باشد.
قید شک و تردید

! نکته: مهم ترین قیدهای شک و تردید عبارتند از شاید / به نظرم / امکان دارد / احتمال دارد / احتمالاً /
مثل اینکه / گویا / به گمانم و ... می باشد.

۸) قید تکرار ← او از نو درسش را خواند.
قید تکرار

مهم ترین قیدهای تکرار عبارتند از دومرتبه / بازم / مجدداً / هی / دیگر / باز / دوباره / دیگر / از نو و ...

۹) قید تأکید ← حتماً باید دوستم را ببینم.
قید تأکید

۴) واژه های پی در پی (مکرر) که بعضی از واژه هایی که دوتایی بیان می شوند مانند کم / دانه دانه / تند تند و ...

ب) قیدهای بدون نشانه :

- ۱) قیدِ مختص که فقط قید به حساب می آید مانند البته / هرگز / شاید / ناگهان و ...
- ۲) اسمِ مکان و زمانی که مشترک با قید باشد مانند صبحِ زود / عصر / یک دقیقه پیش و ...
- ۳) صفت های مشترک با قید یا در اصل قید مانند آهسته / زیاد / خوب / پیوسته / عاقلانه و ...

! نکته ی نگارشی

مقایسه نویسی : در مقایسه نویسی می توانیم تفاوت ها و شباهت های دو یا چند چیز را بیان کنیم .

برای مقایسه لازم است به نکات زیر توجه کنیم :

- ۱) هنگام مقایسه کردن ، ویژگی هریک را جداگانه بیان کنیم .
- ۲) شباهت های آن دو چیز را بیان کنیم .
- ۳) تفاوت های آن دو چیز را بیان کنیم .
- ۴) علت برتری یکی را به دیگری بیان کنیم .
- ۵) در آخر نوشته ی خود را جمع بندی کنیم .

! نکته : برای مقایسه نویسی گاهی لازم است از منابع اطلاعاتی مانند کتابخانه و جمع آوری اطلاعات استفاده کنیم و بهترین منبع اطلاعاتی کتاب است و هر کدام از موارد مقایسه نویسی که در بالا گفته شد یک بند جداگانه می خواهد .

تمرین

۱) بند اول و چهارم درس ۱۹ را به دقت مطالعه کن و جدول زیر را کامل کن ؟

صفت	مفعول	فعل	فاعل

تاریخ ادبیات

شعر سرای امید را « هوشنگ ابتهاج » متخلص به « سایه » سروده است . نخستین نغمه ها ، سایه مشق ۱ ، ۲ ، ۳ ، شب گیر ، چند برگ از یلدا و ... از آثار هوشنگ ابتهاج می باشد . شعر سرای امید در قالب شعر نو سروده شده است .

تست های درس

۱) کدام گزینه با بقیه هم خانواده نیست ؟

الف) ورق ب) اوراق ج) تورق د) رواق

۲) کدام واژه در متن درس به عنوان صفت به کار رفته است ؟

الف) منظم و خوش نما ب) بزرگ مردان و دلاوران
 ج) خوش اخلاق و مهربان د) رنگارنگ ، کوچک و بزرگ

۳) فعل کدام گزینه « مضارع » است ؟

الف) بشناسید ب) شدند ج) رفتیم د) می خواندند

۴) درباره ی بیت زیر کدام گزینه صحیح نیست ؟

شکوه شادی افزون است اگرچه دل ها پر خون است

الف) است ردیف و افزون و پر خون کلمه های قافیه هستند

ب) واج آرایی حرف « ش » در مصراع اول دیده می شود

ج) بیت دارای ۲ جمله است

د) دو کلمه غیر ساده در بیت دیده می شود

۵) ساخت کدام واژه با بقیه فرق دارد ؟

الف) نام آور ب) بزرگ مرد ج) دلاور د) رنگارنگ

۶) قافیه در بیت زیر کدام است ؟

ای ایران غمت مرساد جاویدان ، شکوه تو باد

الف) ایران - جاوید □ ب) غمت - شکوه تو □ ج) باد - مرصاد □ د) غمت مرصاد - شکوه تو باد □
 ۷) کدام گزینه هم خانواده صلح نیست؟

الف) اصلاح □ ب) مصلح □ ج) اصطلاح □ د) مصلحت □

۸) در کدام گزینه ضمیر دیده نمی شود؟

الف) ای ایران غمت مرصاد □ ب) راه ما راه حق راه بهروزی است □

ج) سپیده ی ما گلگون است □ د) ای بهار تازه جاودان ، در این چمن شکفته باد □

۹) جمله های زیر درباره ی کدام شهید بزرگوار است؟

او به مادرش می گفت : مامانی . پشت تلفن لحنش را عوض می کرد و با مادرش مثل بچه ها حرف می زد . بچه ها تعریف می کردند ، زمان دانشجویی ، وقتی بیمار می شد ، پیش پزشک هم ، همراه مادرش می رفت .

الف) شهید احمدی روشن □ ب) شهید تهرانی مقدم □ ج) شهید رضایی نژاد □ د) شهید علی محمدی □

۱۰) کدام گزینه جمع مکسر شهید است؟

الف) مشهد □ ب) شهادت □ ج) شهدا □ د) مشهود □

* خودسنجی درس نهم :			
خ	خ	ق	ن
۱) کلمات مرکب با « انگیز » و « آمیز » می سازم و کاربرد آن ها را یاد گرفته ام .			
۲) با انواع قید آشنا شدم .			
۳) با استفاده از فضا سازی در سخن بندهای زیبا می نویسم .			
۴) در نوشتن مقایسه نویسی مهارت پیدا کردم .			

* والدین سنجی :			
خ	خ	ق	ن
۱) فرزندم کلمات مرکب با « انگیز » و « آمیز » می سازد و کاربرد و معنی آن ها را یاد گرفته است .			
۲) او انواع قید در جمله را مشخص می کند .			
۳) با استفاده از فضا سازی در سخن بندهای زیبا می نویسد .			
۴) در نوشتن مقایسه نویسی مهارت پیدا کرده است .			